

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 8. Guaicuræi excoluntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

est. Inter tot labores vegetum animum, & Barbaris Christo lucrands semper intentum, uterque conservabant: ter tempestate pænè perierunt: è tribus navigioliis, eo quo vehabantur tantùm incolumi, duo cum vectoribus in eorum oculis submersa sunt. Actum agerem, si labores in investigandis per has insulas Barbaris exanthlatis, si rupium arduitatem, si paludosa loca, si sylvarum asperitatem, quibus incedendum erat, rursum hîc scriberem. Sed solatio Sociis erant numerosæ animæ legitimis expiationibus per tot molestias Christo assertæ. Indus nunquam aliàs de peccatis confessus pro mortuo habitus, tactu Iconis Immaculatæ Virginis, Gaspare subministrante, sibi tantisper redditus est, dum antequam verè moreretur peccata expiaret. Augustinum Villazam animarum causâ ad Chunos etiam navigasse, in Nicolai Durandi Provincialis ad Præpositum Generalem litteris invenio: nec dubium quin magno Apostolicorum laborum proventu.

SUPERIORI Anno, Argentei fluminis Prætor à Petro Oniato Provinciali impetrarat, ut Petrus Romerus, tractandorum Indorum peritus, è Paranensi missione ducentarum leucarum itinere ad portum Boni-aëris evocaretur, adverso Urvaicâ navigaturus, exploraturusque Urvaicensium animos, & si quidem Jarosii jugum admittere vellent, oppidum novum in ipso fluminis ostio conditurus. Porrò hujus expeditionis arduitatem inde conjectabis, quòd quamvis Urvaicæ ostium ab portu Boni-aëris non longè absit, nullus eò penetrare ausus fuisset. Obstabant variarum linguarum & morum Indi utrumque littus insidentes, & ferocitate negotique commercio contra externos homines se tutantes. Inter eos eminebant Jarosii & Charuæ, avitarum consuetudinum tenacissimi, perpetuò palabundi, sementis regiminisque impatientes, quorum tanta barbaries est, ut in singulorum parentum mortè digiti nodum sibi abscondant, unde plerosque videre est volâ tenus mancos. Ante Hispanorum adventum struthionum, lagopodum, cervorumque venatione, & piscatione victitabant. Nunc multiplicatis boum equorumque gregibus, per latissimos campos equitando vagantur, bovinâ semicrudâ vescuntur, fundâ plerumque uruntur, adeò certâ lethaliqûe jaculatione, ut avem volantem persèpè excipiant, vastaque quorumcumque animalium corpora prosternant. Ubi Petrus Romerus adulto jam anno ad portum Boni-aëris appulit summâ Prætoris & civium aggratulatione, unico Hispano & pauculis Indis remigibus comitantibus, se dat in viam. Quaquâ ibant occurrebant feroces homines, corporibus unctis, cesarie ultra humeros promissâ, membris crebrâ punctione deformatis, & vocum truculentia formidabiles: qui cum sollicitarentur ad humanitatem veramque Religionem capessendam, obstinatè omnes negabant, præter avitos mores, alia sacra se percepturos. Non desistit tamen vir planè Apostolicus ab incepto, donec Guaratorum primos vicos, centum ab Urvaicæ ostio leucis semotos, attingeret, cupiebatque quàm maximè ad eam partem Urvaicensis Provincia penetrare, ubi Rochus Gonsalvius ante quadriennium Conceptionis oppidum fundaverat; sed obstitere Barbari, Romeri remigibus, nî retrocederent, necem intentantes: quare quia nullum ex tot populis Evangelio maturum inveniret, ad portum Boni-aëris, Provinciali suo & Prætori Regio abs se perspecta explanaturus, rediit.

IN eo portu Petrus Romerus, Nicolaum Durandum novum Provinciale offendit, cujus missu ad Guaicuræos, ducentarum leucarum itinere, adverso Argenteo Paraquarioque flumine, postliminè rediit. Guaicuræis redditus, pristinas in eâ gente domandâ artes cum Alfonso Rodericio, & aliquamdiu cum Josepho Oregio, strenuè renovavit: quamquam fructus non respondit immensis laboribus, ferocitate gentis egregios Sociorum conatus pertinaciter eludente. Tribus mensibus postquam eò venerat, Guaicuræorum Dux, & ejus mater, magno Barbarorum comitatu, Provinciale Assumptionis Collegium inspicientem convenère, rogantes ne suum popularibus suis conspectum denegaret. Invitandi verò modus is fuit. Præibat femina cantu modulato desideria gentis explicans, multisque verbis significans, quàm gratum & utile foret, si tantus Pater miserimæ genti se sisteret.

*Periculâ.**Ad Chunos navigatio.*

CAPUT VII.
Jarosii explorantur.

*Jarosiorum mores.**Petri Romeri generositas.**Jarosiorum obstinatio.*

CAPUT VIII.
Guaicuræi excoluntur.

Guaicuræi Provinciale invitât.

Ab Provinciali
condi-
tiones postu-
lant,

Et donan-
tur.

Guaicurao-
rum mores.

Infania.

Superstio-

Pervicaci-
tas.

Sociorum
labores.

CAPUT

IX.

De Paranen-
sium Socio-
rum rebus.

Jaguapuanū
oppidum de-
scribitur.

Sociorum
excursiones.

Didaci Boroa
labores.

Materiam
amovet.

Finito prolixo cantu, simul omnes, tum gestibus, tum confusis vocibus, eandem rem urgentes, Provinciam perpulere, ut transmissis Paraquario eò se conferret, ubi circa Sociorum sacellum frequentes Guaicuræi stercas suas plicatiles in forma oppidi explicuerant. Provincialis, cognita gentis conditione, ita cum Duce pepigit, ut si apud se Socios JESU perseverare vellent, in oppido pedem figerent, & ab injustis bellis abstinerent: indecentissimum enim videri, ut qui se Societati ab tot annis instituendos tradidissent, nihil de antiqua feritate remitterent. Admissis in speciem conditionibus, dona singuli de Provincialis manu accipere, qui quamvis stabilitatem sponderent, exigua omnino affirmantibus fides habita est: quòd multorum annorum usu satis compertum esset, diu uno in loco perseverare nolle; stimulante eos belli aviditate, adeo genti innatà, ut singulis pænè annis mutatis sedibus hostem quarant. Ex bello reduces peremptorum hostium crania ad uxores suas ovando referunt. Quæ crania foeminae festis diebus ornatissima cum luculentâ popularium commendatione hostibus quasi rursus insultantes in medium proferunt. Quin cum ipsi elementis certare quandoque Guaicuræis furor est. Dum tempestas ingruit, & omnia tonitruorum, ventorumque terroribus replentur, simul omnes sub stercis suis agminatim tanquam ad prælium prodeuntes clavas in aëra vibrant; sagittas, quæ fulgetrorum splendor crebrescit, frequentes emittunt: deficientibus armis lapides, supellectilem, & quidquid obvium est, contra ventos ejaculantur: arbitrans eâ fortitudinis ostentatione demones, quos tempestatum auctores existimant, abs se reprimi, ne damnum inferant. Suas etiam festivitates non sine præliorum imagine faciunt. Nec alia inter eos major Hilariorum crebritas est, quam cum Septemtriones in hoc hemisphærio apparere cœperint: tum enim nullâ habitâ conditionum atatumve ratione pugnis se mutuo ferientes insanis vociferationibus aëra complent, futuram anni prosperitatem sterilitatemve majori minorive debacchationum furore metientes. Igitur Provincialis, quamvis ferè nulla convertendæ gentis spes astulgeret, tamen ultimi experimenti ergò, & quia Assumptionis urbs id exigebat, Socios apud Guaicuræos reliquit, eo tempore retrahendos, quo omnino de gentis stabilitate desperaretur. Triennio sequenti Petrus Romerus, Alfonso Rodericus & Josephus Oregius in hoc spinetu elaborantes, exiguos planè paucorum infantium, & aliquot adultorum, paulò ante mortem baptizatorum, manipulos in horreum Æterni Patris intulere. Reliqui impietatum spinis suffocari se vivere. Quare pervicacissimæ huic genti, nisi cum excusso pedum pulvere deseretur, vix calamum impostum meum accommodabo.

AD Paranam pestis integro fermè oppido se pavit. Jaguapuanum id fuit, ubi Socii benè magnam Barbarorum multitudinem Christo per octennium genuerant: gentis reliquiæ partim Itapuam, partim aliò transmigravere. Nec minùs in alias Neophytorum nostrorum colonias fera lues sæviit. Quæ sopitâ Socii, frequentibus ad Ethnicorum terras excursionibus, mortuorum numerum novis accessionibus supplere satagerunt; eminente in hac hominum venatione Didaco Boroa, adeò in animarum prædam intento, ut sui incurius, dissimulatâ febre, stupefactis frigore artubus, gelidissimos torrentes umbilico tenuis transvadaret. Contractis rigore nervis cum palustri luto luctabatur, & nudis pedibus arenosa sylvestriaque loca peragrans, ad rupium apices enitebatur: quorum laborum fructus ordinarii erant, decem aut viginti Ethnicorum familias ex uno nemore, totidem ex alio, aut ex littoralibus spelæis rupiumque receptaculis erutas, ad oppida plerumque cum vitæ periculo reducere. Sub id tempus illustre fortitudinis specimen dedit Itapuana virago. Ex utriusque parentis oculis, & tantum non sinu, effera tygris decennem puellum eripuerat, dorsoque impositum in proximam sylvam efferebat ad vorandum: puelli genitor subito casu attonitus aufugit; sed mater stimulante teneriori amore, periculi immemor, in feram involat, ereptamque ex unguibus prolem ad maritum reportat: tygride nihil omnino contra tantam fortitudinem hiscere ausa, & marito minùs in se virilitatis, quam in uxore, inesse totâ vitâ fatente. Quod quamvis mirabile sit, tamen memorabilia Sociorum Paranensium Urvaicentiumque facinora

existimo,